

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет лінгвістики та перекладу
Кафедра педагогіки та психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологія особистості

Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	053 «Психологія»
Назва освітньої програми	Психологія
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук, доцент Водолазська Ольга Олегівна	067-781-65-87	19olga55@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Своє життя людина починає у світі предметів і явищ, створених попередніми поколіннями. Приймаючи участь у праці і різних формах суспільної діяльності, люди розвивають у собі ті специфічні людські здібності, які вже були сформовані у людства. Життя і діяльність людини зумовлені єдністю і взаємодією біологічного і соціального факторів, що формує унікальні можливості пізнання навколишнього світу і самої себе.

Психологія особистості – це галузь психологічної науки, яка поєднує у собі різноманітні напрямки, що дають можливість вивчити і визначити ті характеристики, які зумовлюють унікальність людини, її індивідуальні характеристики, поведінку, мотивацію, емоції та розвиток особистості. Особистість можна охарактеризувати як індивідуалізоване поняття, що здебільшого залишається незмінним упродовж життя людини. Психологія особистості дозволяє систематизувати усі властивості, якості та характеристики людини як особистості, сучасні психологічні теорії та підходи до розуміння особистості, її ідентифікаційні характеристики.

Значення вивчення даної дисципліни полягає у розширенні кола пізнання таких рівнів людської організації, як «індивід», «суб'єкт діяльності», «особистість», «індивідуальність» та наданні можливостей отримання діагностичних даних стосовно властивостей, якостей особистості, її структурних компонентів та психічних явищ, з якими можливий гіпотетичний зв'язок. Вивчення даного курсу дозволить

усвідомити шлях, який проходить людина на протязі свого життя при взаємодії з суспільством та надасть можливість порівняти погляди як зарубіжних, так і вітчизняних ортодоксальних і сучасних персонологів на процес розвитку особистості.

Вивчення найбільш актуальних моментів становлення людини як особистості на протязі її життя сформує уявлення про те, що робить нас унікальними – наші індивідуальні риси, які формують наше сприйняття світу, наші реакції та наше поведіння. Вивчення даної дисципліни дасть можливість зрозуміти себе та інших людей, розмежувати між тим, що є нормальним, а що аномальним та допоможе пізнанню того, як брати до уваги особистісні особливості взаємодії з навколишнім світом. Вивчення основних концепцій та теорій особистості дасть можливість проникнути у глибину нашої психологічної природи та зрозуміти, як виникла і розвилася наша особистість. Вивчення та розуміння основних концептуальних положень та теорій призведе до можливого висновку про те, що особистість – це не лише об'єкт суспільних відносин, який отримує на собі певні соціальні впливи, але й суб'єкт, що має можливість перетворювати їх, оскільки поступовий розвиток особистості пояснюється тим, що особистість розвивається як сукупність внутрішніх умов, через які заломлюються зовнішні впливи суспільства.

Метою дисципліни «Психологія особистості» є формування здатності здійснення психологічного аналізу особистості і самоаналізу власного внутрішнього світу, що сприятиме досягненню особистісної і професійної зрілості, реалізації свого потенціалу, дасть можливість правильно орієнтуватися у сутності міжособистісних стосунків.

Передумови для вивчення дисципліни – знання із таких дисциплін як-от: «Філософія», «Історія психології», «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Загальна психологія», «Академічна доброчесність та професійна етика».

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Психологія особистості» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності :

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема в контексті організації заходів раннього втручання).

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Навчальна дисципліна «Психологія особистості» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПР), передбачених освітньою програмою:

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо).

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. На понятійному рівні – основні методологічні та теоретичні категорії психології особистості; вітчизняні та зарубіжні ортодоксальні та сучасні концепції та теорії особистості, що пояснюють основні положення дисципліни «Психологія особистості».
2. Пояснювати складові структури особистості, функції і характеристики свідомості й самосвідомості; загальні закономірності, чинники, умови і рушійні сили розвитку особистості.
3. Описувати індивідуально-психологічні властивості людини, розбіжності у характері та темпераменті; причини і сутність пошуку сенсу життя; критерії психічного, психологічного і соціального здоров'я особистості.

Уміння:

1. Усвідомлювати життєві цілі, ціннісні орієнтації, глибинні мотиви поведінки своєї особистості.
2. На основі розуміння власних індивідуально-психологічних властивостей знаходити способи реалізації свого творчого потенціалу та шляхи вирішення найважливіших життєвих завдань і проблем.
3. Знаходити шляхи гармонізації власного особистісного розвитку.

Навички:

1. Упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань.
2. Аргументовано обговорювати та пояснювати критеріальні характеристики особистості, що сформувалася.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
5	150	28 / 8	42 / 8	80 / 134	1/2	2/3	Обов'язкова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.								
ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ								
Тема 1. Предмет, завдання та методи психології особистості	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 2. Концепції особистості фрейдизму і неофрейдизму	12	2	4	6	12	-	2	10
Тема 3. Диспозиційний напрям у психології особистості.	12	2	4	6	12	2	-	10
Тема 4. Когнітивний підхід до особистості.	12	2	4	6	12	-	-	12
Тема 5. Гуманістичний напрям у психології особистості.	12	2	4	6	12	-	2	10
Тема 6. Теорії особистості психологів США і Європи.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 7. Особистість в українській психології.	10	2	2	6	10	-	-	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ.								
ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ								
Тема 8. Індивідуально-психологічні властивості особистості.	12	2	4	6	12	2	-	10
Тема 9.Темперамент як міра розвитку і еволюції індивідних психологічних властивостей особистості.	12	2	4	6	12	-	2	10
Тема 10. Соціально-психологічна характеристика особистості.	8	2	2	4	8	2	-	6
Тема 11. Соціальне середовище і соціалізація особистості.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 12. Ідентифікаційні характеристики особистості.	10	2	2	6	10	-	-	10
Тема 13. Розвиток і формування особистості.	12	2	4	6	12	-	2	10
Тема 14. Особистість як індивідуальність.	10	2	2	6	10	-	-	10

<i>Усього годин</i>	150	28	42	80	150	8	8	134
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Психологія особистості» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.		
	ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ		
1	Тема 1. Предмет, завдання та методи психології особистості. 1.Перевірте, чи знаєте Ви основні поняття теми: індивід, особистість, індивідуальність, вікові особливості, статевий деморфізм, індивідуально-типологічні характеристики, нейродинамічні властивості мозку, особливості функцій великих півкуль, основні періоди в розвитку психологічних поглядів на особистість: філософсько-літературний, клінічний та експериментальний. Вкажіть, на які наукові джерела Ви спираєтесь при наданні визначень зазначених понять? 2.Підготуйте реферат за темою «Основні етапи історії досліджень особистості». 3. Надайте письмову характеристику методам психологічного дослідження, які застосовуються при вивченні властивостей, рис і якостей особистості. Наведіть приклади застосування конкретних методів. 4. Дискусійне завдання: Підготуйте коротку доповідь (до 5 хвилин), у якій аргументовано висловіте власну позицію щодо	4	6

	універсальності або культурної зумовленості уявлень про «нормальну» особистість. Виступіть на міні-дискусії в групі, звертаючи увагу на: • логіку викладення думок; • використання психологічних аргументів (теорії, приклади); • адаптацію висловлювань до співрозмовників із різними культурами.		
2	Тема 2. Концепції особистості фрейдизму і неофрейдизму. 1. Письмово опишіть основні концептуальні положення і принципи теорії З.Фрейда. Розкрийте основні характеристики структурних компонентів особистості за З.Фрейдом. Визначте основні положення теорії З.Фрейда стосовно природи людини. 2. Дайте відповідь на запитання: в чому полягає різниця між особистим і колективним несвідомим в теорії К.Юнга? Чи поділяєте Ви позицію Юнга стосовно існування колективного несвідомого? Опишіть концепцію архетипів Юнга. Який архетип Юнг пов'язував з досягненням самореалізації в зрілості? 3. Яка Ваша думка стосовно адлерівської концепції прагнення до неперевершеності? Як Ви у своєму житті прагнете цього? Чи можете Ви сказати, чим відрізняються ваші особисті цілі і спрямованість від цілей і спрямованості ваших друзів? 4. Як пояснює К.Хорні розбіжності між нормальною і невротичною особистістю з позиції невротичних потреб чи тенденцій? 5. Е.Еріксон стверджує, що досягнення его-ідентичності – це боротьба на протязі всього життя. Ви з цим згодні? Якщо так, то з якими проблемами ідентичності може зустрічатися людина в ранній зрілості і в старості. На всі запитання дайте письмову відповідь.	6	10
3	Тема3. Диспозиційний напрям у психології особистості. 1. Надайте характеристику висунутій Г.Олпортом концепції «функціональної автономії». Чи можуть люди розірвати свої мотиваційні зв'язки з минулим, чи ця концепція є теоретичним безглуздом? Аргументуйте відповідь. Підкріпіть свою відповідь прикладами. 2. Чи згодні Ви з висловлюваннями Г.Айзенка, що за основні особливості людської поведінки відповідають, головним чином, три основні риси (типи) індивідуума? Чи згодні Ви з Айзенком, що індивідуальні варіації в кожному діапазоні рис відображають нейрофізіологічні розбіжності? 3. Поясніть, чим відрізняються наукові підходи Г.Олпорта, Р.Кеттела і Г.Айзенка до класифікації рис особистості? Наведіть приклади, які ілюструють розуміння кожним із персонологів терміну «риса особистості». Як Ви поясните висловлювання дослідників стосовно того, що поведінка людини визначається взаємодією рис і ситуацій?	6	10
4	Тема 4. Когнітивний підхід до особистості. Підготуйте реферати за темами: 1. Загальна характеристика когнітивного підходу до особистості.(письмово) 2. Розвиток мислення в онтогенезі (теорія Жана Піаже). 3. Теорія особистісних конструктів Джорджа Келлі. 4. Теорія поля Курта Левіна.поведінки інших.	6	12

5	Тема 5. Гуманістичний напрям у психології особистості. 1. Загальна характеристика гуманістичного напрямку (письмово). 2. Надайте свою оцінку ієрархічній теорії мотивації А.Маслоу. Чи має сенс його точка зору на мотивацію людини в напрямку розуміння вашої особистої поведінки і поведінки інших.? Наведіть приклад. 3. Визначте і опишіть основні концептуальні характеристики феноменологічної теорії Карла Роджерса. 4. Підготуйте есе на тему «Людина в пошуках справжнього сенсу» (за творами В.Франкла). 5. Есе-дискусія на тему «Самореалізація як вища потреба особистості: чи актуальна ця ідея в умовах соціальної нестабільності?» Напишіть есе (500–700 слів), у якому: • сформулюйте власну думку; • подайте логічну аргументацію з прикладами з досліджень або життя; • врахуйте можливі альтернативні погляди (і дайте їм контраргументи); • дотримуйтеся академічного стилю, але з урахуванням читачів, що не є психологами.	6	10
6	Тема 6. Теорії особистості психологів США і Європи. Підготуйте презентацію на одну із зазначених тем: 1. Соціально-когнітивна теорія особистості Альберта Бандури. 2. Теорія соціального научіння Джуліана Роттера. 3. Психологія свідомості Вільяма Джемма. 4. Особистість в "описовій психології" Вільгельма Дільтея та Едуарда Шпрангера. 5. Теорії особистості у французькій соціологічній школі 6. Транзактний аналіз Еріка Берна	6	10
7	Тема 7. Особистість в українській психології. 1. Розвиток наукових напрямків та шкіл психології особистості на Україні у період XIX -XXI століть (доповідь). 2. Підготуйте презентацію на основі вивчення матеріалів про одну з наукових шкіл з психології особистості, що виникла і розвивалась на Одещині. 3. Практичне завдання Оберіть одну зі свобод або прав, гарантованих Конституцією України (наприклад, свобода совісті, право на освіту, свобода зібрань). Поясніть: як реалізація цього права пов'язана з формуванням і розвитком особистості; які психологічні умови сприяють або перешкоджають його реалізації; як фахівець-психолог може сприяти посиленню громадянської відповідальності.	6	10
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ		
8	Тема 8. Індивідуально-психологічні властивості особистості. 1. Проаналізувати та описати основні положення наукової роботи П.В. Лушина «Особистісні зміни як процес: теорія і практика» Одеса: Аспект, 2005.334с. Надати психологічний аналіз особистісного змінювання.	6	10

	2. Завдання на модифікацію висловлювання Вам потрібно пояснити поняття "локус контролю" людині: - без психологічної освіти; - з індивідуалістичної культури (наприклад, США); - з колективістичної культури (наприклад, Японія). Складіть три варіанти пояснення одного й того ж терміна, з урахуванням мовних, логічних та культуральних особливостей.		
9	Тема 9. Темперамент як міра розвитку і еволюції індивідних психологічних характеристик. 1. Визначити основні характеристики взаємовідношення типів темпераменту і характеру за параметрами реактивності і активності. 2. Охарактеризувати зв'язок типів темпераменту і характеру 3. Підібрати кейс психодіагностичних методик для дослідження індивідуальних властивостей особистості за параметром активності.	6	10
10	Тема 10. Соціально-психологічна характеристика особистості. Підготувати доповіді з презентацією за наступними темами: 1. Соціально зумовлені характеристики особистості 2. Поняття про характер. Типологія характерів 3. Акцентуації характеру 4. Поняття про мотивацію та її місце в структурі психіки 5. Теорії мотивації 6. Підібрати методики для діагностики акцентуацій характеру.	4	6
11	Тема 11. Соціальне середовище і соціалізація особистості. 1. Назвати і охарактеризувати концепції соціалізації. 2. Як можна пояснити схожість і розбіжності понять «соціалізація» і «інкультурація»? Які стержневі характеристики різних культур можна виокремити? Наведіть приклади впливу культури на особистість. 3. Аргументувати висловлювання Л.Д.Столяренко стосовно того, що розбіжності особистості чоловіка і жінки зумовлені переважно біологічними факторами чи соціальними? Навести результати досліджень науковців. 4. Презентувати зміст твору Стівена Левітта і Стівена Дабнера «Думай як фрік». Київ, 2016. 216 с. Надати аналіз прочитаного. 5. Ситуаційні завдання: Уявіть, що студент психологічного факультету має організувати захід, присвячений видатним постатям у психології. Як ця діяльність може сприяти розвитку його особистості? Людина з високим рівнем самосвідомості усвідомлює свій зв'язок з історією та культурою рідного краю. Як це впливає на її поведінку в суспільстві? Які механізми психологічного захисту можуть заважати особистості приймати моральні норми суспільства як власні? 6. Кейс-аналіз:	6	10

	<i>Ситуація:</i> Студент висловлює свою думку в соціальних мережах щодо важливої суспільно-політичної події. Його позицію підтримують одні, інші – агресивно критикують. <i>Завдання:</i> Проаналізуйте цю ситуацію з погляду: • психологічних механізмів захисту особистісних кордонів; • реалізації громадянських прав; • особистісної зрілості та відповідальності за публічне висловлення думок. Сформулюйте власну позицію щодо того, як зберегти баланс між свободою слова та повагою до інших у демократичному суспільстві.		
12	Тема 12. Ідентифікаційні характеристики особистості. 1. Охарактеризувати дослідження У.Джемса, Т.Шибутані, Р.Бернса про формування «Я-концепції». 2. Визначити і охарактеризувати рівні, які включає «Я-концепція» як сукупність установок людини, спрямованих на себе, за дослідженнями Р.Бернса. 3. Пояснити особливості формування «Я-ідентичності» за дослідженнями Е.Еріксона. 4. Які етапи побудови цілісної особистості, індивідуальності виокремлює К.-Г.Юнг? 5. Пояснити основні концептуальні положення наукового дослідження А.В.Сергєєвої «Психологія інтегральної ідентичності». Одеса: Лерадрук, 2013. За результатами прочитаного твору зробити презентацію. 6. Поясніть, яким чином моральні цінності суспільства впливають на самоконцепцію особистості? 7. У чому полягає роль особистісного вибору в збереженні та примноженні культурних і наукових цінностей?	6	10
13	Тема 13. Розвиток і формування особистості. Підготувати есе на одну з вибраних тем: 1. Розвиток особистості як процес кількісних та якісних змін. 2. Роль спадковості і середовища у розвитку особистості. 3. Виховання і навчання у процесі розвитку особистості. 4. Як відбувається процес соціалізації? 5. Вплив соціальних мереж на соціалізацію особистості.	6	10
14	Тема 14. Особистість та індивідуальність 1. Визначити і охарактеризувати біологічні і соціальні основи особистості. 2. Назвати і охарактеризувати теорії рис особистості. 3. Середовищні і генетичні детермінанти рис особистості. 4. Характеристика рівня, видів і структури здібностей. 5. Охарактеризувати засади виникнення здібностей. 6. Підібрати діагностичний матеріал для виміру рис особистості та індивідуальних розбіжностей.	6	10
	Всього	80	134

7. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Види контролю	Складові оцінювання	
	Для екзамену	Для заліку
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних (лабораторних) занять, виконання самостійної роботи, індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача тощо.	50%	100%
підсумковий контроль	50%	

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, екзамен(залік)
--	--

Питання до екзамену

1. Визначення та психологічна характеристика поняття «особистість» з позиції зарубіжних та українських психологів.
2. Розбіжності і визначення понять: людина, індивід, суб'єкт діяльності, особистість, індивідуальність.
3. Професійні якості особистості майбутнього психолога.
4. Діяльнісна теорія особистості. Структура діяльності.
5. Структурно-динамічний підхід в психології особистості.
6. Дослідження рис особистості в українській психології.
7. Сила волі як основа свідомості та особистості.
8. Концепція сенсу життя С.Л.Франкла.
9. Психологічні концепції сенсу життя.
10. Теорія особистісних конструктів Дж.Келлі.
11. Функціоналістський підхід У.Джемса.
12. Психоаналітична концепція З.Фрейда.
13. Его-психологія, психосоціальна концепція розвитку особистості Е.Еріксона.
14. Соціокультурна концепція К.Хорні.
15. Теорія В.Райха: характерний м'язовий панцир як фактор, що заперечує розвиток особистості.
16. Індивідуальна психологія А.Адлера: від «комплексу неповноцінності» до особистісного росту.
17. Концепція розвитку особистості Е.Берна.
18. Аналітична психологія К.Г.Юнга.
19. Біхевіоризм або поведінкова психологія.
20. Когнітивний підхід у психології.
21. Основні положення гуманістичної психології.
22. Гуманістичний підхід Е.Фромма та класифікація соціальних характерів.
23. Гуманістичний та феноменологічний підхід до аналізу особистості К.Роджерса.

24. Основні положення трансперсональної психології.
25. Концепція психосинтезу Р. Асаджіолі.
26. Трансперсональний підхід до людини С. Грофа.
27. Гуманістична теорія особистості А.Маслоу.
28. Основні положення диспозиційної теорії особистості Г.Олпорта.
29. Структурна теорія рис особистості Р.Кеттела.
30. Детермінанти (чинники) розвитку особистості, їх характеристика.
31. Рушійні сили психічного розвитку, їх характеристика.
32. Умови та закономірності психічного розвитку, їх характеристика.
33. Критеріальні характеристики вікових періодів, їх визначення.
34. Психічний і особистісний розвиток людини.
35. Провідна роль суспільного навчання і виховання у психічному і особистісному розвитку людини.
36. Періодизація вікового розвитку.
37. Особливості психічного розвитку в ранньому віці.
37. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці.
38. Розвиток самосвідомості молодшого школяра.
39. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка.
40. Педагогічно занедбані підлітки. Вплив педагогічної занедбаності на розвиток особистості.
41. Акцентуації в характері підлітків. Психодіагностика акцентуйованих рис особистості.
42. Розвиток самосвідомості особистості у ранній юності.
43. Загальні особливості зрілої особистості.
44. Становлення суб'єкта життєдіяльності й індивідуальності на етапі ранньої дорослості.
45. Розвиток Я-концепції у зрілому дорослому віці.
46. Реалізація мудрості як сенс життя у старості.
47. Психологічна характеристика самопізнання особистості.
48. Самоставлення і особистісний сенс «Я».
49. Я-концепція особистості як засіб забезпечення внутрішньої узгодженості.
50. Формування Я-концепції на різних стадіях розвитку.
51. Вікові зміни змісту Я-концепції у розвитку особистості.
52. Розбіжності між «реальним Я» та «ідеальним Я».
53. Самооцінка особистості, її види та механізми. Їх характеристика.
54. Засоби діагностики самооцінки.
55. Рефлексія як механізм самосвідомості особистості.
56. Ідентифікація у формуванні особистості.
57. З.Фрейд про ідентичність.
58. Загальні характеристики самопізнання особистості.
59. Основні чинники, що впливають на формування самооцінки молодшого школяра.
60. Психологічні особливості саморозвитку особистості.

61. Поняття особистісного зростання.
62. Технології самореалізації особистості на різних етапах онтогенезу.
63. Механізми формування стереотипів та упереджень у процесі саморозвитку особистості.
64. Самосвідомість і самооцінка особистості студента закладу вищої освіти.
65. Структура особистості за К.К.Платоновим.
66. Соціально зумовлені характеристики особистості.
67. Поняття про характер. Типологія характерів.
68. Поняття про мотивацію та її місце в структурі психіки особистості.
69. Компоненти теорії особистості.
70. Критерії оцінки теорії особистості.
71. Методи дослідження особистості.
72. Свідомість, її структура за А.В.Петровським.
73. Поняття про самосвідомість. Етапи формування самосвідомості.
74. Процес самопізнання. його структура і роль у становленні особистості.
75. Методи та шляхи самопізнання.
76. Психодіагностика міжособистісних стосунків.
77. Бар'єри самопізнання і саморозвитку особистості.
78. Темперамент як міра розвитку та еволюції індивідних психологічних властивостей особистості.
79. Типологія темпераменту. Характеристика типів темпераменту.
80. Проблеми взаємозв'язку темпераменту і характеру.
81. Методики дослідження розвитку індивідних психологічних властивостей особистості.
82. Здібності як індивідуально-психологічні особливості особистості.
83. Види та структура здібностей.
84. Здібності як прояв індивідуального у психіці.
85. Адаптивність людини і фундаментальна типологія індивідуальності.
86. Типи людей і «локус контролю».
87. Сенсорна типологія: візуальний тип, аудіальний тип, кінестетичний тип. Їх характеристика.
88. Типологія маніпулятивних типів характеру (за Е.Шостромом).
89. Основні положення психогеометричної типології.
90. Основна мета, завдання та методи психології особистості.

**8. ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРДВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ У
МІЖНАРОДНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**
(поточний контроль, підсумковий контроль, загальний результат оцінювання)

ЕКЗАМЕН

Поточний контроль			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	30
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	10
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **екзамен** (максимум 50 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 30 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 6;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

10 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2;

- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 10- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 2.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ЗА ЕКЗАМЕН (максимум 50 балів)

Рівень знань оцінюється:

- від 40 до 50 балів - студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки;
- від 30 до 40 балів - студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді;
- 20 - 30 балів - студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.
- 10 - 20 балів - володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;
- 0 - 10 балів - володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки.

ЗАЛІК

<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання

Систематичність і активність роботи на практичних (лабораторних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних (лабораторних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних (лабораторних) занять	60
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Індивідуальне тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	20
Виконання індивідуальних завдань, дослідна робота здобувача			
1.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до робочої програми тарозкладу занять	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять, наукових конференцій та круглих столів.	20
Разом балів за поточний контроль			100
Загальний результат оцінювання			100

Поточний контроль знань здобувачів освіти при формі контролю **залік** (максимум 100 балів) оцінюється за шкалою («2», «3», «4», «5»), з обов'язковим переведенням балів за кожний вид роботи таким чином:

- за підготовку до аудиторних занять (максимум 60 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості практичних (лабораторних) занять, для переведу балів за підготовку до аудиторних занять середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 12;
- за виконання завдань для самостійного опрацювання (тестування, завдання, підготовка реферату (есе) за заданою тематикою) (максимум 20 балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості програмного матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення, для переведу зазначених балів середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4;
- за інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовку наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо (максимум 20- балів) здобувачу освіти необхідно мати не менше 1/2 оцінок від загальної кількості інших видів індивідуальних завдань, для переведу балів за підготовку середньоарифметична оцінка множиться на коефіцієнт 4.

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі здобувачами

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

- «2» - виставляється за неправильну відповідь (письмову роботу), яка не відповідає змісту теми та свідчить про нерозуміння її основних положень;
- «3» - виставляється за відповідь (письмову роботу), яка відповідає змісту теми, але є неповною і неточною у визначенні понять, свідчить про неповне розуміння основних положень навчального матеріалу, свідчить про те, що знання студента мають фрагментарний, поверховий характер;
- «4» - оцінюється правильна і обґрунтована відповідь (письмова робота), з якої видно, що студент знає й розуміє теоретичний матеріал в обсязі навчальної теми, володіє необхідними навичками, не допускає суттєвих помилок.
- «5» - оцінюється повна, правильна, ґрунтовна відповідь (письмова робота) на запитання теми, що передбачає логічність і послідовність викладу матеріалу, володіння термінологією, показує вміння повно й глибоко використовувати теоретичні знання в практичній площині.

9. КРИТЕРІЇ ЗАГАЛЬНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ (для екзамену / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;
- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;
- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);
- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.
- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.
- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Варій М.Й. Психологія особистості. Львів: Видавництво львівської політехніки, 2016. 608 с.
2. Москалець В.П. Психологія особистості. Київ: Ліра_К, 2021. 364 с.
3. Психологія особистості : Словник-довідник / За редакцією П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. Київ: Рута, 2001. 320 с.
4. Столяренко О.Б. Психологія особистості. Київ: Видавництво «Центр навчальної літератури», 2019. 280 с.
5. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. Київ: Каравела.2023.372 с.

Допоміжна

- 1.Берн Е. Ігри, у які грають люди. Київ: Форс Україна, 2022. 288 с.
2. Водолазська О.О., Зоріна А.І. Ставлення до майбутнього осіб з різним рівнем саморозвитку. *Перспективи та інновації науки* №3(3). 2021. С.220-231.
3. Водолазська О.О., Міхневич В.Г. Психологічні детермінанти саморозвитку особистості. *Ресурси та чинники психологічного благополуччя особистості*. Матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми сучасної психології особистості» (21 березня 2019 р., м. Одеса, Україна). Одеса, 2019, ВМВ. С. 121-127
4. Водолазська О.О., Цимбал М.Р. Факторна структура упевненої у собі особистості. *Наукові перспективи* №9(39), 2023. С.542-551.
- 5.Клейнман П. Психологія 101: факти, теорія, статистика, тести й таке інше. Харків: КСД, 2023.239с.
6. Кузікова С.Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці: монографія. Київ: Університетська книга. 2021. 408 с.
7. Левітт С., Дабнер С. «Думай як фрік». Київ, 2016. 216 с.
8. Лушин П.В. «Особистісні зміни як процес: теорія і практика» Одеса: Аспект, 2005.334с
- 9.Максименко С.Д. Загальна психологія: Підручник для студентів вузів. 2-ге вид., перероб. і доп. Вінниця: Нова Книга.2004. 448с.
10. Періг І.М. Практикум з психології: психодіагностичні методики для самозмінування. Тернопіль: СМП «Тайп», 2017.116 с.
11. Першина Л.А. Загальна психологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2004.436 с.
12. Практикум із психології: навчальний посібник. Харків: ХНУМТ ім. О.М. Бекетова, 2019.157 с.

- 13.Сергеєва А.В. «Психологія інтегральної ідентичності». Одеса: Лерадрук, 2013
14. Х'єлл Л., Зіглер Д. Теорії особистості. 1998.608 с.
15. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків:Прапор, 2007. 640 с.
16. Яблонко В.М. Психолого-педагогічні основи формування особистості. Київ: «Центр навчальної літератури», 2018. 280 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт. URL: https://mgu.edu.ua/science_library
2. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL: <http://odnb.odessa.ua/>